

Exordium

Pinse er Den Hellige Ånds høytid. Vi sang til inngang i dag «Apostlene satt i Jerusalem og biet på Herrens time». Kanskje er det dette vi tenker om pinsen – vi går tilbake i tid. Vi kjenner bibelfortellingen. Så skjedde underet. Men la oss gå enda lengre tilbake enn til det første århundre, for da pinseunderet skjedde i Jerusalem var pinse allerede på forhånd en høytid. Den ble feiret hvert år, og nettopp da var det samlet jøder fra mange land til den store høytiden, sjavuót som den kalles.

Historisk var pinsen en innhøstingsfest for hvete, men ble med tiden mer en feiring av budene, Moseloven, Toraen, at Gud gav Israelsfolket loven på Sinaifjellet og at Gud inngikk sin pakt med folket. Det skjedde femti dager etter at Moses hadde fått med seg folket ut fra Egypt. Slik er pinse den dag i dag for de jødisk-troende ikke Den Hellige Ånds høytid, men Lovens, Toraens høytid.

Pinsedagen i Jerusalem feiret man altså Loven. Man danset rundt i Jerusalems gater av glede over at Gud hadde gitt sitt folk Loven med budene. Så visste man ikke, dvs. jøder flest visste ikke at Guds ord ikke bare er det ene ordet; loven, men også det andre ordet; evangeliet.

Så kom altså Den Hellige Ånd over apostlene pinsedag og forkynte evangeliet slik at alle de fremmøtte fikk høre ordet om Jesus på sitt eget morsmål. Den dagen ble tre tusen mennesker lagt til menigheten og døpt. Den samme Hellige Ånd taler den dag i dag gjennom Ordet som forkynnes. Så også i denne gudstjenesten. La oss åpne oss for hva Guds Ånd vil si oss i dag.

Høytidsvers: O lue fra Guds kjærlighet. Nr. 228

O lue fra Guds kjærlighet, o visdom fra det høye
som falt på dine vitner ned, gi lys til troens øye!
Om livets ord vi samles her, vis oss at Kristi løfte er
et evig ja og amen! Vår Frelser ved Guds høyre hånd,
å, send oss nå din Hellig Ånd, velsign oss alle sammen!

Prekentekest: Joh 14,15-21

Jesus sa: «Dersom dere elsker meg, holder dere mine bud. Og jeg vil be min Far, og han skal gi dere en annen talsmann, som skal være hos dere for alltid: sannhetens Ånd, som verden ikke kan ta imot. For verden ser ham ikke og kjenner ham ikke. Men dere kjenner ham, for han blir hos dere og skal være i dere. Jeg lar dere ikke bli igjen som foreldreløse barn. Jeg kommer til dere. Snart ser ikke verden meg lenger. Men dere skal se meg, for jeg lever, og dere skal også leve. Den dagen skal dere skjønne at jeg er i min Far, og at dere er i meg og jeg i dere.

Den som kjenner mine bud og holder dem, han er det som elsker meg. Og den som elsker meg, skal min Far elske. Ja, også jeg skal elske ham og åpenbare meg for ham.»

Slik lyder det hellige evangelium.

Kjærlighetens evangelium

La oss være litt i Jerusalem pinsedagen. Det var et yrende liv den gang. Tusenvis av mennesker var samlet. Tempelplassen var full av folk og gatene i Jerusalem, et mylder. I påsken hadde man feiret utferden fra Egypt, men utferden fra Egypt var ikke ferdig før loven med budene ble gitt på Sinai. Vi husker fortellingen om Moses. Pinsedagen ble kronen satt på verket. Pinse fullførte påsken. Befrielsen fra fangenskapet i Egypt ble fullført først da Guds eget folk fikk sin egen lov. Vi som hvert år feirer syttendemai til minne om nettopp vår grunnlov, kan faktisk være i stand til å forstå gleden og jubelropene.

I likhet med vår feiring av syttendemai, var også jødernes feiring av den grunnloven Gud hadde gitt en skikkelig feiring med mye glede og begeistring. Det var fest og høytid. Bak budene og loven som Moses fikk på Sinai, stod Gud som garantist. Det var ikke bare menneskers ord de holdt i sine hender som en bokrull de kunne lese, det var Guds ord alt sammen. Det sies at man den dag i dag kan se ortodokse jøder danse i gatene mens en av dem bærer Toraen, og de andre slår ring om den. Slik viser jødene sin kjærlighet til Loven og gleden over å ha Guds ord til rettesnor i livet. Slik er jødisk pinsefest.

I dagens pinseprekente tekst knytter Jesus an både til kjærligheten og til forholdet til budene: «Dersom dere elsker meg, holder dere mine bud.» Men som et ekko fra vår tid, er det som vi hører innvendinger som; er det forsvarlig å leve etter to tusen år gamle skrifter? vi er vel ikke forpliktet på å holde bud? må vi ikke tenke ganske annerledes i dag enn den gang?

Vi lever i den ekstreme individualismens tidsalder. Mange tenker slik at det som er rett for meg, trenger jo ikke å være rett for deg. Kan det da tenkes at de samme budene betyr én ting for noen, og noe annet for andre? Noen mener at det er ens egen tolkning som er det viktigste, at en kjenner seg igjen i det som beskrives. Hvis ikke regnes det som irrelevant og uaktuelt. Hvis en ikke føler seg truffet av budene, hvorfor skulle en da følge dem? Er ikke Bibelen et produkt av sin samtid? Jo, innvendingene er mange.

En ting er sikkert. Det som er rådende moral i dag, er det neppe om 30 år. Om noen år vil man riste på hodet over hvor gammeldags og rar tankegang man hadde i år 2015. Det som enhver samtid finner moderne og klokt, vil om få år være avleggs. Det vet vi, for slik har det alltid vært.

Det store spørsmålet er da; finnes det noe som er konstant og som består uavhengig av filosofiske moteretninger og tidsepoker? Jesus sier: «Dersom dere elsker meg, holder dere mine bud. Og jeg vil be min Far, og han skal gi dere en annen talsmann, som skal være hos dere for alltid: sannhetens Ånd, som verden ikke kan ta imot. For verden ser ham ikke og kjenner ham ikke. Men dere kjenner ham, for han blir hos dere og skal være i dere.»

Sannhetens Ånd

Det finnes en som kalles sannhetens Ånd. Det er Guds egen hellige Ånd. Han står for en sannhet som ikke skifter med tiden og som ikke går ut på dato. Jesus

sier i Matt 5: «Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste prikk i loven forgå – før alt er skjedd.» Matt 5,18.

Jesus gav sine disipler den samme fullmakts-erklæring som en konge gir til sine utsendinger: «Den som hører dere, hører meg, og den som forkaster dere, forkaster meg.» Luk 10,16.

Jesus sier litt lenger ute i Johannes-evangeliet: «Ennå har jeg mye å si dere, men dere kan ikke bære det nå. Men når han kommer, sannhetens Ånd, skal han veilede dere til den fulle sannhet. For han skal ikke tale ut fra seg selv, men si det han hører, og kunngjøre dere det som skal komme. Han skal forherlige meg, for han skal ta av det som er mitt, og forkynne det for dere.» Joh 16,12-14.

Slik ble Det nye testamentet til. Den Hellige Ånd talte de samme ordene Jesus hadde sagt, og minnet utvalgte disipler om dette. Noen fikk et ansvar pålagt; å skrive ned. Brevene og evangeliene skulle komme til å nå fjerne kyster, men også kommende generasjoner. Det står skrevet: «Hver bok i Skriften er innblåst av Gud ...» 2Tim 3,16. De hellige skriftene er ikke bare menneskers tanker, men ord som er blåst inn av Gud selv.

Den samme tilliten til at Bibelen er Guds forpliktende ord hadde våre reformatorer da de sa: «Vi tror, lærer og bekjenner at den eneste regel og rettesnor som all lære og alle lærere skal prøves og dømmes etter, er de profetiske og apostoliske skrifter i Det gamle testamentet og Det nye testamentet.» Dette står i Konkordieformelen, og er slik kirken til alle tider har lært.

«Jeg lar dere ikke bli igjen som foreldreløse barn,» sier Jesus. «Jeg kommer til dere.» Kjærlighet og omsorg, barn og foreldre, bud og regler og oppdragelse. Vi synes vel dette henger sammen. Det er ikke noe rart at foreldre som er glad i barna sine oppdrar dem, lærer dem gode regler for rett oppførsel. Det er heller ikke rart om barna vet hva foreldrene forventer av dem, og om de gjør noe galt får dårlig samvittighet. Barna vil jo helst ikke såre foreldrene, eller skuffe dem.

I vår tid er det ikke av frykt for straff, men av kjærlighet barna er lydige. Kjærligheten gjør noe med oss. Slik er det også i forholdet til Jesus. Det er en sammenheng mellom at vi elsker Jesus og at vi holder hans bud. Men det er Guds Ånd som setter oss i dette avhengighetsforholdet til Jesus.

Vi skal slippe å være som barn som er overlatt til oss selv i en utrygg verden. Gode foreldre gir sine barn trygge rammer, kjærlighet og rettledning. Jesus har oppsummert budene i kjærlighetsbudet om å elske Gud og å elske sin neste. Slik viser han oss at det er kjærligheten til Gud og mennesker som må være drivkraften når vi velger å leve etter Guds vilje.

Lov og evangelium

Pinsen fullførte påsken i Den gamle pakt. Utdriften av Egypt ble fullført ved at folket fikk sin lov. Vi kan også si at pinse fullførte påsken i Den nye pakt. Åndens komme på pinsedag gjør det mulig at påskens budskap om soning av synd og

forsoning med Gud kan tas imot i tro av mennesker over hele vår jord. Det er derfor det finnes kristne som tror på Jesus på Heskestad og i hele Lund kommune i dag. Det begynte med Loven. Det ble fullført med evangeliet. Vi har fått en hel Bibel og en nådig Gud for Jesu skyld. Ved Ånden er Jesus kommet nær. Loven gjør det klart at vi er syndere. Evangeliet bringer tilgivelse og nåde til den som tar imot Jesus i tro.

Troen er en åpen hånd som tar imot frelsens gave. Ånden har kraft til å gjøre selv en knyttneve om til en åpen hånd. Han kan åpne selv det hardeste hjerte for Jesus, og skape det nytt. Guds Ånd har makt til å forandre – også det som synes umulig, der man kjenner at man møter veggen under budenes krav og egen utilstrekkelighet. Men man må selv åpne opp for denne virkeligheten.

Så blir vi innlemmet i et dypt og inderlig felleskap. Jesus sier: «Den som kjenner mine bud og holder dem, han er det som elsker meg. Og den som elsker meg, skal min Far elske. Ja, også jeg skal elske ham og åpenbare meg for ham.»

Det som begynte i dåpen fortsetter i tro. I dåpen ble vi født på nytt inn i samfunnet av hellige. Her møter Jesus oss i nattverdets sakrament med kjærlighet og nåde, i det han selv er nær i brødet og vinen som rekkes oss, og vi får ta imot med åpne hender himmelrikets gaver fra ham som elsker oss først.

Jeg tror Jesus åpenbarer seg gjennom dypere innsikt og større avhengighet. For en kristen blir Jesus den man fremfor alt ikke vil miste. Når Jesus slik får den første plassen i livene våre som han skal ha, da skjer pinsens under også i vår tid.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.